

یادداشت

میراحمدرضا مشرف

از امنیت منطقه تا خط لوله صلح در سفر پزشکیان به پاکستان

بنابر اعلام روابط عمومی دفتر ریاست جمهوری، آقای پزشکیان امروز برای سفری احتمالاً یک روزه وارد پاکستان خواهد شد. این سفر تا حدی غیرمترقبه، دومین حضور رئیس‌جمهور ایران در پاکستان در کمتر از یک‌سال است. برخلاف سفر مردادماه گذشته آقای پزشکیان به اسلام‌آباد که در چارچوبی از پیش تعیین شده انجام گرفته بود، اهداف و برنامه‌های این سفر به‌طور دقیق روشن نشده است. با این حال با توجه به روند تحولات اخیر در منطقه و شرایط فعلی آن، اهداف این سفر را شاید بتوان در چند محور مورد ارزیابی قرار داد.

الف) تشکر و قدردانی از تلاش‌های میانجی‌گرانه پاکستان؛ این موضوع روشن است که تلاش‌های مستمر و صادقانه پاکستان و به‌خصوص صبر و پایداری که مقامات این کشور در فرایند میانجی‌گری بسیار دشوار میان ایران و آمریکا از خود نشان داده‌اند، در توافق کنونی میان تهران وواشنگتن وبهبودنسبی وضعیت منطقه نقشی تعیین‌کننده‌ایفا کرده‌است. بر همین اساس، رئیس‌جمهور در گفت‌وگوی تلفنی بانخست‌وزیر پاکستان پیش از این سفر، از رویکرد مبتنی بر حسن نیت، برداری اسلامی و مسئولیت‌پذیری منطقه‌ای مقامات پاکستان قدردانی کرده و آن را جلوه‌ای از رشدناز همدلی و همکاری دو ملت دانست. اکنون به نظر می‌رسد این سفر پیش و بیش از همه برای ابراز حضوری مراتب‌قدردانی رئیس‌جمهور و نظام جمهوری اسلامی ایران از این تلاش‌ها انجام می‌گیرد.

ب) هماهنگی در راستای ایجاد ترتیبات جدید امنیت منطقه‌ای؛ عراقچی در یادداشتی که در آستانه سفر قبلی پزشکیان به پاکستان منتشر شد، تأکید کرد «همکاری ایران و پاکستان فراتر از مدیریت بحران، ظرفیت‌تبدیل رقابت‌های منطقه‌ای به همکاری‌های سازنده را دارد».

اکنون با پایان یافتن جنگ‌سوم تحمیلی آمریکا و رژیم‌صهیونیستی ونتایج حاصل از آن، این نکته بیش از هر چیز روشن شده است که ترتیبات امنیتی مبتنی بر اتکا به قدرت‌های فرمانطقه‌ای همچون آمریکا، دیگر نمی‌تواند پاسخگوی نیازها و الزامات امنیتی منطقه باشد. به نظر می‌رسد پاکستان پیش از این و با امضای توافقاتی همچون معاهده دفاع راهبردی با عربستان، در چنین مسیری گام گذاشته است. همان‌طور که از یادداشت آقای عراقچی استنباط می‌شود، این نکته مهمی است که جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از قدرت‌های برتر منطقه، از تلاش‌های پاکستان استقبال کرده و حتی خواهان بست و توسعه آن در قالب یک بستر همکاری چندجانبه‌درون منطقه است.

ج) احیای خط لوله صلح؛ همان‌طور که روابط عمومی دفتر ریاست جمهوری اشاره مختصری داشته است، پیگیری برنامه‌های قبلی و پیشبرد همکاری‌های اقتصادی میان دو کشور، بخشی از اهداف این سفر را تشکیل می‌دهد. در این راستا می‌توان به برنامه‌ریزی برای گسترش سطح مبادلات دوجانبه به ۳ میلیارد دلار کنونی به ۱۰ میلیارد دلار در سال اشاره کرد. اما بدون تردید آنچه می‌تواند از همه این‌ها مهم‌تر ارزیابی شود، احیای کلان‌ترین پروژه اقتصادی و ملی هر دو کشور یعنی خط «لوله صلح» است. این پروژه کلان انتقال گاز ایران به پاکستان که حدود سه‌دهه قبل مورد توافق قرار گرفت، در این مدت با فراز و نشیب‌های زیادی، به‌ویژه از طرف پاکستان مواجه شده است. در شرایطی که جمهوری اسلامی تاکنون بخش‌های عمده اجرایی این پروژه را در خاک خود به اتمام و بهره‌برداری رسانده، پاکستان به دلایل متعدد از جمله تحریم‌ها و ناتوانی مالی، در تحقق آن ناکام بوده است. حتی شرایط به‌گونه‌ای پیشرفته که امکان شکایت ۱۸ میلیارد دلاری ایران از پاکستان برای عدم اجرای پروژه به شکلی قوی مطرح شده است. با این حال به نظر می‌رسد با توجه به احتمال توافق میان تهران و واشنگتن و رفع تحریم‌ها از یک‌سو و تلاش‌های صادقانه پاکستان در میانجی‌گری برای دستیابی به این توافق از سوی دیگر، فرصتی استثنایی به‌وجود آمده باشد که این پروژه کلان ملی هر دو کشور یک‌بار دیگر احیا شود. این همان نکته‌ای است که از سوی رسانه‌ها و مقامات پاکستانی هم مورد توجه قرار گرفته است، چنان‌که شبکه خبری «جیونیوز» پاکستان به نقل از منابع وزارت نفت و معادن این کشور از احتمال احیای این پروژه با توجه به پیشرفت روند تفاهم ایران و آمریکا و احتمال کاهش یا رفع برخی تحریم‌ها خبر داده‌اند. بنابراین حضور رئیس‌جمهور در پاکستان می‌تواند زمینه خوبی فراهم کند تا از فرصت به‌وجود آمده برای احیای خط لوله صلح بهره‌برداری شود.

فراخبر

سیدمجتبی جلالی میرزا جعفر | تفاهم‌نامه ۱۴ماده‌ای ایران و آمریکا سرانجام اجرایی شد. جنگی که ماه‌ها خاورمیانه را در التهاب نگه داشت، با یک سند دوجیتال پایان یافت. اما پایان درگیری نظامی، پایان ماجران نیست؛ این تفاهم‌نامه، گشایش یک بازی پیچیده با بازه ۶۰ روزه بوده که در آن مرز میان «نقد» و «نسیه» سرنوشت‌ساز شده است. پیام‌رهر معظم انقلاب اما ابعاد تازه‌ای به این معادله افزوده که بررسی آن ضروری است.

■ **امتیازهای فوری؛ نابرابری در ساختار**

ایران دو امتیاز عملیاتی فوری داده است؛ بازگشایی کامل تنگه هرمز ظرف ۳۰ روز و خنثی‌سازی مین‌ها و تثبیت وضع موجود در برنامه هسته‌ای تا توافق نهایی. این تعهدات، مهم‌ترین اهرم‌های فشار ایران را یکباره از کف می‌دهند. در مقابل، آمریکا نیز امتیازهای فوری داده: لغو محاصره دریایی، معافیت‌های نفتی و آغاز آزادسازی دارایی‌ها. اما به نظر می‌رسد این امتیازها «نقد مشروط» هستند؛ هر گام آمریکا به رفتار عملی ایران گره خورده است. تعهدات ایران یکباره و کامل است، اما تعهدات آمریکا پله‌پله و عملگردی.

■ **وعده‌های ۶۰ روزه**

بخش اصلی ماجرا در بندهای ارجاع شده به مذاکرات نهایی است. وعده‌های لغو کامل تحریم‌ها و طرح ۳۰۰ میلیارد دلاری بازسازی، به توافق نهایی موکل شده‌اند. اینجاست که پرسش راهبردی مطرح می‌شود: اگر مذاکرات ۶۰ روزه به توافق نهایی نرسد، چه؟

گروه سیاسی | سخنگوی ستاد تشییع اعلام کرد: به درخواست مکرر مردم عراق، تشییع پیکر رهبر شهید انقلاب چهارشنبه ۱۷ تیر در شهرهای نجف و کربلا انجام می‌شود. به گزارش ایبنا، ایمان عطاززاده، سخنگوی «ستاد وداع، تشییع و تدفین امام مجاهد شهید حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای» در نشست خبری دیروز دوشنبه با اعلام اینکه به درخواست مکرر مردم عراق، تشییع پیکر رهبر شهید انقلاب چهارشنبه ۱۷ تیرماه در عراق برگزار می‌شود، اظهار کرد: تشییع پیکر مطهر امام شهید در شهرهای نجف و کربلا خواهد بود و اطلاع‌رسانی دقیق از سوی مسئولان دولت عراق انجام می‌شود. وی ادامه داد: روز دوشنبه ۱۵ تیرماه مراسم تشییع پیکر رهبر شهید در تهران برگزار می‌شود. برای این مراسم به دلیل اهمیت مراسم و پیش‌بینی حضور جمعیت گسترده از استان تهران و سایر استان‌های کشور، مسیرهای مختلفی بررسی شده است و به‌زودی اعلام می‌شود. عطاززاده یادآور شد: سه‌شنبه ۱۶ تیرماه مراسم تشییع پیکر مطهر در شهر قم برگزار می‌شود. در آنجا بر پیکر مطهر رهبر شهید نماز می‌خوانند.

■ **مراسم بدرقه آقای شهید ایران با شعار «باید برخاست» و بناماد «مشت گره کرده»**

وی در ادامه بیان کرد: مراسم وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر رهبر شهید انقلاب از این به بعد با عنوان مراسم بدرقه آقای شهید ایران با شعار «باید برخاست» با نماد «مشت گره کرده» که برگرفته از پیام رهبر معظم انقلاب پس از شهادت قائد شهیدمان است که فرمودند پیکر مطهر رهبر شهید را زمانی مشاهده کردم که مشت دست چپ ایشان گره شده بود؛ برگزار خواهد شد. سخنگوی «ستاد وداع، تشییع و تدفین امام مجاهد شهید حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای» در ادامه با بیان اینکه در فضای بین‌المللی و به‌ویژه در فضای عربی در کنار شعار «باید برخاست»، شعار «قومو الله» شعار برگزاری این مراسم خواهد بود. افزود: این شعار، امتداد همان قیام لله است که در طلیعه چهاردهم خرداد امسال از سوی رهبر عزیزمان، زیربنای مکتب خمینی کبیر و خامنه‌ای عزیز خوانده شد؛ قیامی که از نیمه‌خرداد ۴۲ آغاز شد، در بهمن ۵۷ به ثمر نشست، در عصر مقاومت استمرار یافت و اینک با شهادت مظلومانه آن عبد صالح خدا، نصابی تازه یافته است.

■ **وداع با رهبر شهید در مصلاي بزرگ امام خمینی (ره)**

عطاززاده ضمن تشریح جزئیات برگزاری مراسم وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر رهبر شهید انقلاب در شهرهای تهران، قم و مشهد بیان کرد: مراسم وداع، تشییع و تدفین امام‌مجاهد

«**بدرقه آقای شهید ایران» از ۱۳ تا ۱۸ تیر**

در تهران، قم، نجف، کربلا و مشهد برگزار می‌شود

«باید برخاست» با «مشت گره کرده»

شهیدبه صورت رسمی از روز شنبه ۱۳ تیر مصادف با ۱۹ محرم برگزار می‌شود. مراسم وداع به مدت دو روز در مصلاي بزرگ امام خمینی (ره) برگزار می‌شود. نماز بر پیکر امام مجاهد در شهرهای تهران، قم و مشهد اقامه شده و جزئیات و مکان برگزاری نماز در اطلاع‌رسانی‌های بعدی اعلام می‌شود.

سخنگوی ستاد وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر رهبر شهید انقلاب در ادامه با تأکید بر اینکه روز دوشنبه ۱۵ تیر مراسم تشییع پیکر رهبر شهید در تهران برگزار می‌شود، افزود: تشییع پیکر مطهر امام شهید به همراه چهار عضو خانواده ایشان که در حمله وحشیانه دشمن آمریکایی - صهیونیستی به شهادت رسیدند، انجام می‌شود. پیکرهای شهید دکتر مصباح‌الهدی باقری داماد رهبر شهید انقلاب،

سیده‌بشری حسینی خامنه‌ای دختر رهبر شهید انقلاب، شهیده‌زهر احداد عادل عروس رهبر شهید انقلاب و همسر رهبر معظم انقلاب و شهیده زهرا محمدی گلپایگانی به همراه پیکر مطهر رهبر شهید انقلاب در تهران، قم و مشهد تشییع خواهد شد.

وی در ادامه تأکید کرد: سه‌شنبه ۱۶ تیر ماه پیکرهای مطهر در شهر قم تشییع می‌شود. در آنجا بر پیکر مطهر رهبر شهید

نماز می‌خوانند. با توجه به درخواست‌های مکرر مردم عراق برای میزبانی از پیکر رهبر شهید انقلاب، روز چهارشنبه تشییع پیکر مطهر امام شهید در شهرهای نجف و کربلا انجام می‌شود که اطلاع‌رسانی دقیق توسط مسئولان دولت عراق انجام می‌گیرد.

طراحی نقشه راه ۶۰ روزه برای مذاکرات تیم‌های فنی ایران و آمریکا در سوئیس

تعلیق تحریم نفت با اماو اگر

دیگر بدون برخورد با مانع از این معبر عبور کرده‌اند. این میزان اگرچه هنوز با حجم عبور روزانه ۱۲۵ شناور پیش از جنگ فاصله دارد، اما نشان‌دهنده کاهش تدریجی تنش‌هاست. این روند هم‌زمان با انتشار داده‌های سازمان ایتکار مشترک داده‌های نفتی مبنی بر سقوط بی‌سابقه صادرات و تولید نفت عربستان سعودی در ماه آوریل به کمترین میزان در دودهه گذشته، اهمیت بازشگشایی هرمز را برای بازارهای جهانی دوچندان کرده است.

■ **اماراتن ۱۸ ساعته در سوئیس؛ نهادسازی برای توافق جامع**

در حوزه دیپلماسی، میانجیگران قطری و پاکستانی از حصول «پیشرفت‌های ترغیب‌کننده» در پایان دور اول مذاکرات خبر دادند. ایران و آمریکا توافق کردند یک کمیته عالی‌رتبه برای نظارت سیاسی بر روند گفت‌وگوها ایجاد کنند. ذیل این کمیته، گروه‌های کاری تخصصی در حوزه‌های برنامه‌هسته‌ای ایران، لغو تحریم‌ها و مکانیسم حل اختلاف تشکیل شده است. همچنین برای مدیریت بحران‌های آنی، یک خط ارتباطی مستقیم برای تنگه هرمز و یک سلول رفع تنش برای جبهه لبنان راه‌اندازی شد. عباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران با تأیید پیشرفت‌های مهم بر سر پرونده لبنان، اعلام کرد واشنگتن با تعلیق بخشی از تحریم‌های نفتی و آزادسازی برخی دارایی‌ها موافقت کرده است. محمدباقر قالیباف نیز با پایان کار هیئت عالی‌رتبه در سوئیس وسپردن ادامه کار به تیم‌های فنی، تهدیدات رسانه‌ای دونالد ترامپ مبنی بر حمله به ایران را بی‌تأثیر خواند و گفت مقامات آمریکایی باید لحن خود را اصلاح کنند. تحلیلگران غربی معتقدند ساختار ایجادشده گامی اصولی است، اما حل هم‌زمان پرونده دارایی‌ها، تحریم‌ها و موضوعات هسته‌ای در بازه ۶۰ روزه بسیار دشوار خواهد بود.

■ **پیکر مطهر امام شهید در حرم مطهر امام رضا(ع) به خاک سپرده می‌شود**

عطاززاده با تأکید بر اینکه روز پنجشنبه مراسم تشییع پیکر امام شهید و اعضای خانواده ایشان در مشهد برگزار می‌شود، گفت: پیکر مطهر امام شهید پس از تشییع در مشهد، در شب شهادت امام سجاد(ع) در حرم مطهر امام رضا(ع) به خاک سپرده می‌شود. یک برنامه دیگر درخصوص برنامه‌های تشییع داریم. آن هم ادای احترام مقامات رسمی کشورهای مختلف، شخصیت‌های سیاسی، نخبگان و چهره‌های علمی از کشورهای مختلف دنیا و همچنین مقامات و چهره‌های سیاسی داخلی است که زمان و مکان آن در روزهای آینده از سوی وزارت خارجه اعلام می‌شود.

وی در ادامه با تأکید بر اینکه ستاد ملی وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر رهبر شهید انقلاب تشکیل شده است، افزود: چهار کارگروه زیربنایی، انتظامی و امنیتی، بین‌الملل و فرهنگ و رسانه ذیل این ستاد ملی شکل گرفته است. رئیس ستاد، معاون اول رئیس‌جمهور و دبیر ستاد، آقای پورحشمشیدیان معاون امنیتی و انتظامی وزیر کشور است.

عطاززاده با بیان اینکه مسئولیت اجرای مراسم در تهران، قم و مشهد به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سپرده شده است، گفت: در این سه استان ستادهای استانی تشکیل شده و همه ظرفیت‌ها برای برگزاری این مراسم پای کار آمده‌اند.

■ **پایه و اساس کار، حضور و نقش آفرینی مردم است**

سخنگوی ستاد وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر رهبر شهید انقلاب در ادامه با تأکید بر مردم‌پایه بودن این برنامه بیان کرد: در کنار همه تلاش‌هایی که برای به‌کارگیری ظرفیت‌های اصلی برای برگزاری این مراسم انجام می‌شود، پایه و اساس کار، حضور و نقش آفرینی مردم است. در طول هفته‌های گذشته مردم با برگزاری پوشش‌های مختلف مثل هر خانه یک موبک، آمادگی خود را برای پذیرایی از میلیون‌ها علاقه‌مند به حضور در مراسم وداع با پیکر رهبر شهیدمان اعلام کردند.

وی در ادامه تأکید کرد: استفاده از ظرفیت‌های تکیه‌های عزاداری ابعاد(الله) و آمادگی برای پذیرایی از عزاداران با تهیه غذاهای ساده و حتی در اختیار قرار دادن پارکینگ‌های منازل، نمونه‌هایی از خلاقیت و نقش آفرینی مردمی است که عزادار رهبر شهید خود هستند. مردم، محور برگزاری این مراسم در تهران، قم و مشهد خواهند بود.

امضای توافق‌نامه میان ایران و آمریکا

راهکارهایی برای گذار از کارشکنی‌ها

مذاکرات نهایی، هر گونه فراتر از چارچوب تعیین شده است. تیم مذاکره‌کننده نمی‌تواند برای رسیدن به توافق، از این خط عبور کند. سوم: نظارت مردمی و انتظار تحقق شروط؛ رهبری فرمودند: «از این لحظه، ما یعنی شما ملت سرافراز و این خادم ناچیز، منتظر تحقق شروط گفته‌شده خواهیم بود». این جمله، تفاهم‌نامه را به یک تکلیف عمومی تبدیل کرده است. ملت، ناظر و منتظر اجرای کامل تعهدات آمریکا و عقب‌نشینی اسرائیل از لبنان خواهد بود. اگر این شروط محقق نشود، رهبری در جایگاه داوری نهایی قرار خواهند گرفت.

■ **راهکارهایی برای گذار از کارشکنی‌ها**

با توجه به تأکید رهبری بر «زیاده‌خواهی نکردن آمریکا» و «تحقق شروط»، راهکارهای زیری می‌تواند کمک‌کار باشد:

۱. **تبدیل تعهد کلی به عملیاتی درباره لبنان:** جدول زمانی دقیق برای عقب‌نشینی اسرائیل در توافق نهایی، کمیته نظارت سه‌جانبه و اتصال گشایش اقتصادی به پیشرفت عقب‌نشینی. این، مصداق عینی «تحقق شروط» است که رهبری بر آن تأکید دارند.

۲. **اهرم‌سازی بدون بستن تنگه:** کندسازی مشروط تردد به عنوان «اخلال فنی موقت» و اتصال حجم تردد به میزان عقب‌نشینی اسرائیل.

این راهکار، بدون نقض تفاهم‌نامه، فشار را بر آمریکا حفظ می‌کند. ۳. **سازوکار حل اختلاف فوری:** داوری اجباری ۴۸ ساعته با ناظر بی‌طرف و حق توقف مرحله‌ای در صورت تخلف. این مکانیسم، از زیاده‌خواهی آمریکا جلوگیری می‌کند.

۴. **شرط اسرائیل در قطعنامه شورای امنیت:** قید عقب‌نشینی کامل اسرائیل به عنوان شرط اجرای قطعنامه و ممنوعیت تفسیر یک‌جانبه. این، تبدیل «تعهد کلی» به «الزام حقوقی» است.

۵. **استفاده از افکار عمومی جهانی:** انتشار گزارش‌های ماهانه از اشغال لبنان و ارائه قطعنامه در مجامع بین‌المللی برای افزایش فشار بر آمریکا.

۶. **طرح جایگزین برای عدم توافق:** تعریف توافق حداقلی (آزادسازی دارایی‌ها در برابر توقف غنی‌سازی) و فعال‌سازی دیپلماسی موازی با اروپا، روسیه و چین.

■ **جمع‌بندی نهایی**

تفاهم‌نامه امضا شده، ایران را در موقعیتی قرار داده که چاره‌ای جز رسیدن به توافق نهایی ندارد، اما با چشمان باز و خطوط قرمز مشخص، پیام رهبری، دو پیام روشن داشت: نخست، مسئولیت با رئیس‌جمهور است و نظام پشت سر او ایستاده‌امانه به‌عنوان تأییدکننده بی‌قیدوشرط. دوم، ملت ناظر و منتظر تحقق شروط است. ۶۰ روز آینده، مسیر کل محور مقاومت را تعیین می‌کند. اگر تیم مذاکره‌کننده با پشتوانه پیام‌رهبری، تضمین‌های محکم از آمریکا بگیرد و عقب‌نشینی اسرائیل را به‌عنوان شرط اصلی توافق نهایی تثبیت کند، این تفاهم‌نامه می‌تواند نقطه عطفی در تاریخ ایران باشد.